

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בי תשא - שושן פורים

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2025

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תשא - שושן פורים

המשכת השפע מפורים

- ד..... ימי הפורים - הארת 'פורים דמוקפין' גם ל'יושבים בערי הפרזות'.....
ה..... גם מחר - המשכת שפע ימי הפורים לכל השנה.....

אמונה

- ח..... וראית את אחורי - סוף דבר יתגלה כי הכל היה לטובתו.....

תפילה

- י..... ויחל - להודיעך כוחה של תפילה.....

התגברות ומסיר"נ

- יד..... למען אמצא חן בעיניך - גודל החביבות והחשיבות כשנותן מנפשו לה'.....

ספח"ק בת עין

לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי (לג ט). וקשה, הא כתיב (שמות לג יא) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו כו'.

ונ"ל כי אין הקב"ה ה' אחד שורה אלא על אחד, בחינת אחדות, כשיש בחינת אחדות בין ישראל, וזהו שאמר הכתוב ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, אימתי דבר - כאשר ידבר איש אל רעהו, פירוש כאשר יש אחדות בין ישראל ומדבר איש אל רעהו באמת וחיבה בלב ובפה אחד, אז הקב"ה משרה שכינתו עלינו, וגם עם משה רבינו ע"ה דבר פנים אל פנים, אבל כשגרם החטא (אז לא ישרה שכינתו), כי הפסוק לא תוכל לראות פני כו' נאמר אחר מעשה העגל, אז נאמר לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם, פירוש שאר אדם מבני ישראל לא יוכל לראות מחמת שאין אחדות ביניהם, על כן גם אתה לא תוכל לראות את פני, כי אם וראית את אחרי.

(בת עין, פרשת כי תשא ד"ה לא תוכל)

פרשת כי תשא - שושן פורים

מאיר גם לאותם שיושבים בערי הפרזות וכבר חגגו
אמש את חג הפורים כדינם², כי 'ימי משתה ושמחה'
כתיב - ימי לשון רבים³.

ומקור לדברים מצינו כבר בדברי הוזה"ק (ח"ג רנו.) שם
רומז בדברי הכתוב בעניין 'תיבת נח' שאמר
הקב"ה לנח להכניס אל התיבה שנים שנים מכל החי,
וכן שבעה שבעה מהבהמות הטהורות, ומרמז בזה
שכשם שהתיבה הגינה עליהם, כך יש שמירה על 'אלין'
דמנמין חגין וזמנין דאינון ימים טובים (- אלו ששומרים

ימי הפורים - הארת 'פורים דמוקפין' גם ל'יושבים בערי
הפרזות'

בתיב⁴ במגילה (ט כז), 'להיות עושים את שני הימים
האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה', והנה
הגם שלפי 'פשוטו של מקרא' הכוונה היא שבערי
הפרזות יעשו את יום הפורים בארבעה עשר, ואילו
בערים המוקפות חומה יחגגו למחרת - ביום חמישה
עשר, אך כבר איתא בספה"ק שדברי הכתוב נאמרו
לכל אחד ואחד בכל מקום שהוא להיות עושים את
שני הימים האלה, ותוקף קדושת יום 'שושן פורים'

א. הזמן גרמא להודיע, כה אמר הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (תשא תשמ"ד, וכן איתא מעוד צדיקים) שהרי איתא במדרש
(תנחומא ג) 'אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע משאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה, חייך כשם שאתה עומד
עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני, כאילו אתה עומד
שם באותה שעה וזוקף את ראשן, ומחדש, שקאי הן על קריאת פרשת שקלים הן על קריאת פרשת כי תשא.
ב. חידוש נפלא מצינו ב'שאלתות' דרבינו אחאי גאון (ויקהל ב) בזה הלשון, דמחייבין דבית ישראל למיכל ולמשתה
בפוריא, ואודוויי ושבוחי קמי שמיא על כל ניסא דעביד להון קב"ה, דכתיב 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה',
ועדיף יומא דפוריא כיום שניתנה בו תורה, (ומביא מדברי הגמ' בפסחים סח:) כי הא דמר בריה דרבינא הוה יתיב בתעניתא
כולה שתא וכו' ולבר מן תרי יומי דפוריא משום ניסא, עכ"ל [והוא חידוש גדול, כי בגמ' שלפנינו לא נזכר אלא
'פוריא']. ומבואר להדיא בדבריו, על חובת המשתה ושמחה בתרי יומא דפוריא [שהרי מר בריה דרבינא היה מה'פרזים'
ולא מה'מוקפין'... ואעפי"כ לא התענה ביום ט"ו].

זאת ועוד, הנה בתחילת דבריו כתב ועדיף יומא דפוריא כיום שניתנה בו תורה, ולבסוף מסיים ולבר מן תרי יומי
דפוריא משום ניסא, ועי' ב'העמק שאלה' לנצי"ב (אות ו) שמבאר מדוע הוצרך לב' הטעמים, אך על כל פנים מבואר
בדבריו, שהרי מעיקרי 'סגולות' יום הפורים הוא ה'הדר קיבלה מרצון' - קבלת התורה מחודשת מתוך אהבת ה',
שהזמן מסוגל לכל אחד ואחד להתחיל מחדש ולקבל על עצמו את התורה, וגם 'שושן פורים' הוא כיום שניתנה
בו תורה לכל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, והרי יומא קגרים לכל אחד כח עליון לחדש כנשר נעוריו ולאזור
חלציו לעבודתו ית"ש.

ג. וכך כתב ב'זכר דוד' (מאמר ג' פק"ט) ישמחו היהודים ויגילו העם אף ביום ט"ו, דימי משתה ושמחה, וימי תרי
משמע וכו', כי הנס של שושן הועיל גם להיושבים בערי הפרזות וכו', עיי"ש באריכות גדולה ונפלאה מה שמבאר
ענין השמחה בשושן פורים לכל ישראל עפ"י פשט ועפ"י ה'סוד'.

והנה הגה"ק החיד"א זי"ע מביא (בספרו מעגל טוב) אשר בשנת תקל"ח חל י"ד באדר - פורים דפרזין ביום שישי
ערב שב"ק (כמו בהאי שתא), והתארח בבית הגאון רבי שאול מאמסטרדאם זצ"ל, וביום ראשון ט"ז באדר לעת ערב
נערך משתה גדול ברוב עם לכבוד 'שמחת פורים', ומתאר שם סדר המשתה 'באופן שהיה שולחן מלכים, והתחילו
לבוא למדנים וחשובים והיה הרב מדבר ד"ת וגם אני הצעיר דברתי אשר חנן אלוקים את עבדו, ובאו מיני זמר
נבל וכינור וכו'. ואם כי להלכה דנו בזה הפוסקים אימתי הוא זמן ריבוי הסעודה בשנה זו לבני הפרזים, האם ביום
השב"ק או למחרתו ביום ראשון וכנהוג אצל ה'מוקפים', ואכמ"ל, אך עכ"פ, הא פשיטא שימי הפורים הללו מאירים
גם ליושבים בערי הפרזות, וסגולת שלושת הימים היא לכל איש ואיש... וטוב לב משתה תמיד...

יתר על כן מציינו שנהגו להרבות בשמחה ב'שושן פורים' יותר מפורים דפרזון עצמו, וכמו שכתב להדיא הרה"ק ה'צמח צדיק' זי"ע (פורים ד"ה המנהג) 'המנהג להרבות בשמחה בשושן פורים' וכו', ובהמשך דבריו כתב ש'מרבין בשמחה יותר מפורים', עיי"ש מילתא בטעמא.

גם הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (אות ט) הביא 'שמצינו הרבה צדיקים ששמחו יותר בשושן פורים מביום פורים'. וביאר בזה הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע (שער יששכר מאמר ימי ששון אות לא) על פי מה דאיתא ב'תיקוני זוהר' (בהקדמה יג.) לרמוז את ימי הפורים בלשון הכתוב האמור במחייית עמלק (שמות יז טז) 'כי יד על כס י-ה', 'יד' רומז ל"ד אדר והוא פורים דפרזים, וי-ה' רומז לחמשה עשר בו ולשושן פורים, ונמצא ש'שושן פורים' נרמז בשם הקדוש י-ה, על כן מעלתו יתירה על יום י"ד.

ובך כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות, שנת תקי"ף) וז"ל, כי עיקר יו"ט הוא ביום מנוחת שושן, כי מה יועיל מנוחת כל העולם אם בבירת המלך עדיין אש מלחמה בוער, על כן אין שמחה לישראל אלא ביום מ"ז, עכ"ל.

גם מחר - המשכת שפע ימי הפורים לכל השנה

כתיב במגילה (ט כח), 'וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים', ואמרו צדיקי הדורות כי בא הכתוב לרמוז על עבודת האדם להשריש בעצמו את

הגים וזמנין שהם ימים טובים) שנים שנים שבעה שבעה, שנים שנים תרין יומין דראש השנה ותרין יומין דשבועות, ובגין דאינון תרין מנייהו בספק הא אית שני ימי הפורים באתרייהו (- ובגלל ששני ימים מהם בספק, כי ר"ה ושבועות עיקרם יום אחד הוא, ורק מחמת ספיקא דיומא נוהגים שני ימים, הרי יש שני ימי הפורים במקומם) שבעה שבעה ז' יומין דפסח ז' יומין דסוכות' [ומכאן הוכיחו (בזכר דוד' מאמר ג פרק קט, וב'משמרת שלום' סי' נ אות ו) ש'שני ימי הפורים' ניתנו לכל ישראל בכל מקום שהם, שאם נאמר ש'זמנו של זה לא כזמנו של זה', וי"ד שייך רק ל'פרזים' וט"ו נוהג רק ב'מוקפים', א"כ היאך אמר ששני ימי הפורים הם תחת שני הימים שבספק, והרי אין בהם אלא יום אחד, לכל מקום בדיליה].

ואכן ב'משמרת שלום' כתב בזה"ל, ביום שושן פורים יש בו גם כן הארה נפלאה, על כן יש לשמוח בו ולעשות סעודה, וטוב לב משתה תמיד, עכ"ל.

ובך איתא מהרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע (ליקוטי תורה לפר' זכור ד"ה כתיב) לרמוז בלשון הכתוב (שה"ש ה יג) 'שפתותיו שושנים נוטפות מור עובר', כי 'שושנים' רומז ל'שושן', ומרמוז 'כי מי שמקיים מצות שמחה ויום משתה ושמחה בשושן פורים גם כן, פירוש דווקא ביום שאחר קריאת המגילה (שביום י"ד) הוא בוודאי מצוה גדולה, בחי' והעיר שושן צהלה ושמחה, ועל זה כתיב נוטפות מור עובר, שהוא פְּשָׁמִים ומעלה ריח טוב'.

ד. כה אמר הרה"ק אדמוה"ז מסאדיגורא זי"ע 'עיקר פורים הוא שושן פורים, כי ירושלים היא באמצע העולם (תנחומא קדושים י), לב העולם, וירושלים מוקפת חומה מימות יהושע בן נון וכו', וכתיב (מלכים א' ח מה) והתפללו אליך דרך ארצם'. והוסיף עוד ואמר 'שושן פורים הוא גבוה מפורים, כי שושן פורים הוא בט"ו לחודש עת מילוי הלבנה'.
ה. כבר הבאנו מה שאמר הרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע שבשושן פורים אפשר לפעול יותר מבפורים עצמו (ולא היה אותו צדיק דר בעיה"ק ירושלים...).

גם הובאו דברי הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (לר"ח אדר ד"ה או יאמר בהקדם) על הא דאיתא בגמ' (מגילה ז:) ששנה אחת נתבסס רבה מיינו בסעודת פורים, 'קם רבה שחטיה לרבי זירא', למחר כאשר התפכח מן היין 'בעי רחמי ואחייה' (ביקש רחמים והחייהו), ובזה המעשה גילו לנו חז"ל כי יום הפורים מסוגל לישועות ורפואות למעלה מדרך הטבע, ואף חולה הנצרך לרפואה בבחינת 'תחיית המתים' יכול להיושע ולהיענות. והוסיפו לדייק כי היום בו ביקש רבה רחמים על תחיית המתים היה 'למחר' - ב'פורים דמוקפים', ואף שהוא היה מ'בני הפרזים', אך סגולת היום לפעול כל מילי דמיטב, ומה שאלתך וינתן לך שווה לכל העולם כולו, ואדרבה תוקפו של יום הולך וחזק.

והנה מתנה טובה זכינו בהאי שתא, כשעיצומו של יום הפורים דמוקפין חל ביום השב"ק (ונוגע לכל העולם כולו, וכדלקמן), ובהצטרפות האורות הגדולים הללו של שבת ופורים גם יחד בודאי שניתן לפעול בשמים ממעל לאין גבול ושיעור. ואל נהיה כאותו שוטה המאבד מה שנותנים לו, הזדמנות גדולה ומופלאה שאינה מצויה כל יום, ואף לא אחת בשנה, אלא פעם בכמה שנים... [ובפעם הבאה נזכה לכך רק בעוד עשרים שנה - בשנת תת"ה... עפ"י מה

באר הפרשה - פרשת כי תשא - שושן פורים

דרך אראנו בישע אלוקים (תהלים נ גג), רבי מנחם בר יוסי אומר אלו שמדליקים נרות לרבים במבואות האפלים, שנרמזו בזה, למי שמדליק את 'הנר' וקובע בעצמו הארות החג גם לימים החשוכים והמבואות האפלים, זוכה לראות בישועת אלוקים.

הזכיה בן הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ב) ממה שמצינו לגבי ה'פעמונים' שהיו ב'מעיל' של הכה"ג, דכתיב (שמות כה לה) 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה' ובצאתו...'. וכבר העיר הרמב"ן, מדוע צריך שישמע קולו גם ביציאתו, והלא אינו עושה אז שום עבודה שיתחייב עליה משום מחוסר בנדים, אלא שבא לרמז, דעיקר תפקידו של אדם הוא לשמור שאורות החג ישארו אצלו אף בצאתו מן הקודש -

'הפורים' לבל יעברו וילכו ממנו כל השפעות הקדושה הנפלאות שבאים עלינו בימי הפורים הקדושים, אלא ישאירו בו חותם הקדושה לכל השנה'.

בה אמר הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע (הובא ב'שפת אמת' ויצא תרל"ה ד"ה ויפגע) לפרש בלשון הכתוב (תהלים מט כא) 'אדם ביקר בל ילון נמשל כבהמות נדמו', שאדם הזוכה ליקר והארה ולרוממות והתעוררות ואינו מלינה אצלו - שתשארו אצלו, כבר קיימא, הרי הוא נמשל כבהמות נדמו... הוסיף הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (משפטים תרס"ב ד"ה אשר תשים), שהעיקר הוא להשריש אצלו לזמן הערב והחשיכה (וזהו 'בל ילון' זמן השינה והלינה), שגם אז יהיה קבוע בלבו רושם החג'.

ומבאר בזה את דברי המדרש (תנחומא תצוה ח) 'ושם

שיש בקביעות השנים אשר בידינו. ומי יתן שיבוא גואל צדק בב"א וישונו לקדש את החדשים עפ"י הראיה, ואז יתכן שיהא לנו פורים המשולש הרבה קודם לכן אם יעלה בחשבונם לקבוע א' אדר ביום השב"ק, וא"כ, שמא בשנה הבאה יהא שוב פורים המשולש.]

וכמו שכתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (לשבת זכור) כי לגבי פורים אמרו 'כל הפושט יד נותנים לו', וגדולה היא השבת שעליה נאמר (משלי לא כ) 'כפה פרשה לעני' - שהיא נותנת את היד' גם לאלו שכבר אין להם יד... וממילא אין לך איש שאינו יכול לפשוט ולבקש...

1. כה כתב הרה"ק ה'אמרי אמת' (תרפ"ו), חנוכה ופורים הם יו"ט של חול, ואין בהם הבדלה, ויכול הכח להישאר לתמיד, וזהו שנאמר (אסתר ט יג) 'נתן גם מחר וכו' לעשות כדת היום' היינו שישאר למחר, עכ"ל.

הוסיף הגר"י הוטנער זצ"ל, דמהאי טעמא גופא לא תקנו חז"ל 'הבדלה' במוצאי פורים, למען לא 'נבדיל' ונפסיק את הפורים... אלא נמשיך אותו לאורך ימים.

וכך רמזו לה בדברי הגמ' (מגילה ב.) 'ואימא שיתסר ושיבסר, ולא יעבור', שזוהי עבודת ימי שיתסר ושיבסר (ט"ז וי"ז אדר) - לראות שלא יעבור' - שהשפעת הקודש של הפורים לא תעבור מקרבו כאילו לא היה כלום... ומאידך האיש הרוצה שלא יעבור' עצתו היא 'ואימא שיתסר ושיבסר' - ש'ישקיע' בימים אלו, כי סגולתם להמשיך את הארת הפורים לכל הרוצה...

ואגב אורחא, כתב הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע (לר"ח אדר) וז"ל, וזהו שאמרו ז"ל (ביצה טו:) 'הרוצה שיצליח נכסיו', פירוש הי"ד ימים אחרונים של חדשי השנה שאזי הלבנה הוא מכוסה, וזהו נכסיו היינו בחי' נכסה שהלבנה הוא מכוסה, אזי 'יטע אדר', פירוש שישמור הימים האלו בחודש אדר, היינו הי"ד ימים אחרונים שבסוף חודש אדר, ועי"ז יקח ההמתקה והכנה לכל ימות השנה. עכ"ל.

2. מסופר על אחד מזקני חסידי ליובאוויטש שכבר היה ישיש טובא ולא היה יכול להלך בכוחות עצמו על כן היה יושב ב'כסא גלגלים' (Wheelchair), פעם התוועד וישב עם מרעיו החסידים כמה וכמה שעות, ובסיומה של ה'התוועדות' ניסה לקום מכסא 'מלכותו'... חבריו שראו אותו הבינו שהוא נצרך לדבר מה וחיש באו לעזרתו, אך הוא אמר להם, איני צריך מאומה, והמשיך בשלו לזוז ולנוע, חזרו ושאלוהו מה תבקש, הסביר להם איני צריך מאומה, אבל זאת ידעתי כי אחרי 'זיץ' (ישיבת חסידים בצוותא) אסור להישאר באותו מקום... ולענייננו ייאמר, אחרי פורים אסור להישאר באותו מקום...

3. ראה נא בנוהג שבעולם, מעמידים בכל ארץ ועיר בניין גדול שמשם מעבירים את זרם החשמ"ל (עלסטר"ק) והנה אפשר שיעמוד אדם בסמוך ממש לאותו הבניין וחשכה לו, לעומתו יש המקבלים 'אורה' אף במרחק גדול מאד, וההפרש ביניהם, כי הללו התחברו לאותו זרם ב'חוטים' ועבותות (חוטי חשמ"ל) ע"כ יש בביתם אורה ושמחה.. והנמשל, אם 'יתחבר' ל'פורים' עצמו (וימשוך חוטים) עד ביתו ומקומו תאיר לו הארת החג למרחק מרחקים...

לכל תקופת השנה, לעקור את חלקו של עמלק - היינו הרע אשר בקרב האדם, ולהשריש בלבו אהבתו ויראתו.

ובן אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שמשום הכי כתיב במצות מלחמת עמלק, שאמר משה ליהושע (יז ט) 'וצא הילחם בעמלק מחר אנכי ניצב על ראש הגבעה', ובמגילה (אסתר ה ה) כתיב 'מחר אעשה כדבר המלך', עוד כתיב שם (ט יג) 'נתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות כרת היום', וכן כאשר לחם דוד המלך עם עמלק כתיב (שמואל א' ל יז) 'ויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם' [וכן קבעו לקרוא פרשת מחיית עמלק פעמיים, חדא בשבת זכור ואידך ביום הפורים, וגם עיקר יום הפורים נקבע ליומיים, י"ד וט"ו אדר]. עוד חזינן שנאמר כפילות בלישנא דקרא (יז יד) 'כי מחה אמחה את זכר עמלק', והיינו טעמא, דלא סגי במחיית עמלק לשעה, אלא שתהא המחיה לדורות גם ביום מחר שהוא לאחר זמן, וגם שיהא תמיד חוזר ומחה אותו שוב ושוב, ובפרט שמלחמה זו קאי על מלחמת

בצאתו מהחג, כי מה לו לאדם שנכנס לשרת בקודש ואין נשאר בו כלום בצאתו, דבכהאי גוונא לא יצא ידי חובתו אפילו בכניסתו^ט.

ובך איתא ב'אמרי נועם' (לר"ח אדר) דמה שאמרו (מגילה ז): 'קם רבה ושחמיה לרבי זירא', כי את התיבה (ויקרא א ה) 'ושחט' מתרגם אונקלוס 'ויכוס' [ואפשר לפרשה גם מלשון נכסים], וזאת העידו חז"ל על רבה שקנה את ימי הפורים בין נכסיו בלקיחה גמורה, שהשריש בנפשו את אורות החג כיתד בל תמוט לעולם. וכמאמרם (ביצה טז): 'הרוצה שיתקיימו נכסיו, ישע בהן אדר', היינו שהרוצה לראות ברבה בעמלו בגשמיזת וברוחניות, צריך לנמוע ולהשריש בנפש את החודש אדר, וזה יסייע בעדו להאיר את החשיכה בכל ימות השנה.

והדברים אמורים ביותר לענין פורים וענין מחיית עמלק, שעיקרו אינו ליומו בלבד כי אם

ט. וכמו שפירש הרה"ק רבי אלעזר מריישא זי"ע מה שאמר המן הרשע לאחשוורוש, שלא ינזק אם יהרוג את ישראל (מגילה יג): 'דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י' (ראשי תיבות - שבת היום פסח היום, שעושים כל ימיהם כחגים ואינם משלמים מס למלך מאחר שאינם עוסקים במסחר ואינם מרוויחים), ובודאי ליכא מועדים בכולא שתא, אלא, שבני ישראל עם קודש עסוקים וטרודים עם המועדים בכל ימות השנה, וזמן רב לפניהם יכינו עצמם לקראתם בהכנה דרבה, ולאחריהם יעסקו בקנייני החג, 'וממש כל השנה עבודתם וטרחתם רק לקיים מצוות' (הובא בספר דבש השדה אות יד), ועי"ז יונקים ונהנים מן השפע הגדול לאורך ימים.

משלו משל, למי שמילא את רכבו עם געז (דלק), אך 'חכם' זה נשאר על עמדו באותו מקום, ואף אחרי שהגיעו אחרים ורצו למלאות גז לא זז הלה ממקומו, מששאלו אותו מאי האי, השיב בטפשותו, שברצונו להישאר כאן תמיד ועל ידי שיכניס עוד ועוד גז יסע הרכב מהר וטוב יותר, לגלגו עליו השומעים ואמרו לו כי אם ישאר במקום אחד לא יועיל לו כל הגז שבעולם, כי הלא מטרת הגז ברכב היא כדי שיוכל האדם לנסוע למחוז חפצו ולעשות צרכיו, נמצא שרק אחר שיעזוב את מקומו יעזור לו הגז להגיע למרחקים. והנמשל מובן, שהזוכה לזמנים גבוהים, וכן השומע אמרות טהורות ופנינים יקרים ואינו משתמש בהם להלכה ולמעשה, אזי הוא דומה לאותו טיפש שמילא את רכבו עם דלק ונשאר במקום אחד ואינו עושה כלום, אך החכם עיניו בראשו, וממלא אסמיו בשפע רב, ארחות חיים ותוכחת מוסר, ועם אוצרות אלה נכנס לתוך ימי המעשה ומתגבר על כל הנסיונות לבלתי יוכל השטן זה היצר הרע להתגבר ולשלוט עליו.

י. שנה אחת במשתה היין ניגש חסיד אחד בגילופין אל הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע, ובכה לפניו שברצונו לעשות תשובה, נענה הרה"ק ואמר לו 'בא אלי מחר...' ויש בדבריו משנה תוקף וכוונה עמוקה, דלא סגי במה שהאדם מתעורר לתשובה ביום הפורים עצמו, אלא יתן גם מחר להתחזק בתורה ועבודה.

כע"ז היה אצל הרה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע, שיהודי בכה לפניו במשתה היין שילמדו דרך תשובה, הקשיב הרה"ק לדבריו ואמר לו 'שמע בקולי, פנה נא למנוחתך, התפכח מיינך, אז תבוא אלי ואלמדך דרך תשובה, ויהא רעוא שיזכר לך באותה שעה מה שדברת אלי היום...'

וכך מספרים על יהודי עני ואביון ש'נדבק' לגביר העיירה אשר בשם ר' בערל נקרא, וכידוע שביום השב"ק יש להם לעשירים 'פנאי' וזמן הרבה לשמוע את אשר בפי העניים, הואיל ואינם עוסקים בעסקיהם באותו היום, העני ביכה את מצבו הקשה בפני העשיר וביקש ממנו 'נדבה הגונה', אמר לו ר' בערל (העשיר) נו נו, יש על מה לדבר,

באר הפרשה - פרשת כי תשא - שושן פורים

ובכל עת שיש מחיית עמלק מתעורר אח"כ אהבת התורה בישראל, וכן כתב 'לכן אחר מחיית עמלק יש קבלת התורה, וזה מתעורר בכל שנה', כי בפורים יש בחי' מחיית עמלק, והרי זה שעת הכושר ל'הדור קבלוה' באהבה וברצון".

וראית את אחורי - סוף דבר יתגלה כי הכל היה לטובתו בפרשתן (לג נג), 'וראית את אחורי לפני לא יראו'. הגנה פעמים הרבה עוברים על האדם מאורעות ומקרים שונים ומשונים עד שאינו מוצא מנוח לכף רגלו, מהלך הוא כשכורת ולא מיון - מרוב בלבול

היצר, וצריך האדם לעמוד תמיד על משמרתו, ואת הכח לעמוד איתן במלחמות אלו מקבל האדם בפורים.

והזמן מסוגל ביותר להתחדש לעבודתו ית"ש ולקבלת התורה, וכמו שביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרמ"א ד"ה מה, תרמ"ב ד"ה עיקר) דברי הגמ' (שבת פח.) 'הדור קבלוה בימי אחשוורוש', כי עמלק זרעו הם המעכבים גילוי כבוד שמו הגדול בעולם, וכמו שאמרו 'אין הכסא שלם ואין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק', ולאחר מפלת הרשע נתגלה יותר מלכות ה' בעולם, ובאיבוד כח הרע מתחזק כח הטוב, וכלשונו

הכנס אלי מחר ונדבר, לאחר זמן הוסיף העני לבקשו, ר' בערל, אולי תוכלו גם לתת לי 'הלוואה' הגונה בתשלומים נוחים, אמר ר' בערל, נו נו, נדבר למחרת היום, לאחמ"כ הציע לו העני, אולי תצרך אותי כ'שותף' בעסקיכם... אמר לו ר' בערל, נו נו, אין הדבר מופרך כלל וכלל, נראה למחר כדת מה לעשות, העני יצא מביהמ"ד כשהוא רואה את עצמו כ'חצי' גביר... והמתין בכלות הנפש למחרת היום, ואכן, ויהי ערב ויהי בוקר יום ראשון ניצב העני הכן במשרד (אפיס) של העשיר, ובידידות פנה אליו, רבי בערל, נו, יזכר לך עתה אתמול אשר דברת, הבה לי ממתת ירך, תן לי הלוואה כפי שדברנו, ונא הזדרז להביא 'שטרי שותפות' לחלוק יחד עמי את עסקיכם, ענה לו העשיר, היום כבר לא 'שבת', היום יום ראשון, כלומר, כל ה'הסכמות' שהסכמתי היו רק ב'דמיון' ובדיבורים, עברה השבת, הגיע יום ראשון והכל כ'עורבא פרח'.

כיו"ב, ייאמר לנו לענין רוחניות, ביום השבת וק"ו ביום הפורים, יושב לו האדם, ומזמר ניגונים יפים - זמירות שבת ויו"ט, הוא מחשב בלבו ומוחו קבלות טובות, ומדמה דמיונות כך וכך אעשה, בענין פלוני אוסיף להיטיב מעשי וכו', ויהי בוקר של יום ראשון, תמה עליו כביכול הבורא, היכן ומה אירע עם כל הבטחותיך וניגוניך היפים והנפלאים, מדוע אין רואים כל שינוי בסדר יומך, והאדם עונה כביכול, היום כבר לא 'שבת', היום יום ראשון, לא הייתה הכונה 'למעשה' ובפועל, אבל לא זו הדרך ישכון בה אור, אלא 'ינתן גם מחר ליהודים', גם למחרת הפורים עלינו להחזיק את ההתעוררות, לאחר זמן לאורך ימים ושנים טובות.

יא. וכבר אמר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע, דהנה איתא בזוה"ק (ח"ב קפג:) דמצה מיכלא דאסוותא [-מאכל רפואה] היא, וכשם שהחולה במחלת הגוף צריך לצום במשך כמה שעות בטרם ינתחו אותו הרופאים כדי לרפאותו, כמו כן לקראת חג הפסח בו אנו עומדים לקבל תרופה ורפואה ל'חולי הנפש' והוא באכילת המצה, עלינו לצום ולהתענות - להיטהר ולהתרחק מתאוות רעות כדי שתוכל הרפואה להשפיע עלינו רפואה שלימה. בזה אפשר לבאר את דברי הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (חודש אדר ד י) המיישב קושיית הפוסקים (טור או"ח תלב) מדוע אין מברכין ברכת 'שהחיינו' על בדיקת חמץ - דאכן, מברכין שהחיינו בהתחלת זמן ביעור, והיינו ביום הפורים, והבן. ופירוש הדברים, כי אי אפשר לגשת אל הקודש כי אם שיטהר עצמו תחילה, ובהכנה כראוי, ולכן צריך להקדים בעבודת ה' כבר בפורים, וכך אמרו (פסחים ו. ועי' בביה"ל ריש סימן תכט) 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום' ופורים הוא שלושים יום לפני פסח [וכך נהגו הרבה צדיקים, להתחיל לעסוק בהלכות פסח ביום הפורים].

איתא ב'חסד לאברהם' (עין הקורא מעין השני נהר נז והובא ב'ערבי נחל' פרשת שמייני) שבשלושים הימים שבין פורים לפסח מוציא הקב"ה את ישראל מדי יום ביומו חלק אחד משלושים מתוך מ"ט שערי טומאה, ומעלה אותם מדרגה לדרגה, כמו שהוציאנו מטומאת מצרים בימים ההם עי"ש.

ולקחת אסתר, וכל הסיבות שסיבבו לדבר הזה, הכל היה הכנה להצלת ישראל, אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים [היינו שבעת הצרה אין בידי בשר ודם להבין מדוע מייסרו הקב"ה], רק מאמינים בלתי ספק לא דבר ריק הוא, אלא שמאנתנו טעם הדבר כמזעזע, זאת האמונה טובה גדולה היא לנו, כי מקבלים שבר על האמונה, וזה 'וראית את אחורי' - לאחר שנעשה תכלית הדבר, תראה ותבין למפרע מה שהיה ומה שנעשה (שהכל היה חסד), אבל לפני - קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו, עכ"ל¹. אין לנו אלא להתחזק היטב באמונה שלימה, ולבסוף נראה ש'כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד' (ברכות ס:).

וטרוות אינו יודע מה נעשה מימינו ומשמאלו, מה יעשה האדם ויחיה - יתאזר ויתחזק באמונה כי הכל נעשה משמים², ויאמר לנפשו חבי כמעט רגע ותמצאי כי הכל בחשבון³, סוף דבר יתגלה שהכל היה ב'טעם עליון' לטובתך הגמורה.

וכך ביאר הרמב"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ת"מ ד"ה וראית) בפסוק 'וראית את אחורי', וז"ל. 'הנה אנו רואים כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ אשר אנו מתמהים למה עשה הש"ת ככה, אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכלי, כאשר לכל, כל הסיבות תכלית בוונתם כי כולם הכנות כדי שיעשה דבר גדול כזה, וכאשר היה בנס פורים, בהריגת ושתי

יב. בדרך זה ביארו בכתוב בפרשתן (לג יג) שביקש משה רבינו 'הודיעני נא את דרכך', א"ל הקב"ה 'הנה מקום אתי' (שם כא), ואיתא בגמרא (ברכות ז.) שביקש משה לדעת דרכיו של הקב"ה 'מפני מה יש צדיק ורע לו רשע וטוב לו', והשיבו לו 'הנה מקום אתי', פירוש מי שהוא מהלך על הארץ אינו רואה כי אם מחזה מחזה לחוד, אמנם המהלך על כנפי רוח, ועולה ממעל לארץ על ידי עראפלאן (מטוס), הרי הוא רואה כמה וכמה מחזות כאחד. כך א"ל הקב"ה 'הנה מקום אתי', כלומר אם תעלה השמימה - וכן אם תגביה את ה'דעת' שבך להביט על הכל בהבטה שמימית (הימעלשע בליק) אזי תראה מלמעלה עד כמה כל דבר בחשבון ארוך עם הרבה פרטים ונידונים, וכאשר תראה כמה טובה יש בכל דבר ודבר המתרחש בעולם שוב לא יהיו לך שום קושיות.

וכך הוא לכל חיי האדם והליכותיו, שכאן 'למטה' בהאי עלמא נראה כ'רעה', אך המתבונן 'מלמעלה' רואה את הטובה הגדולה והאמיתית שיש בזה, ואין לו לאדם אלא להאמין בהקב"ה ובהשגחתו משמים ממעל על הארץ מתחת. יג. הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע נשא משלו לעובר אורח שהלך בדרכו מעיר לעיר, ולקראת הערב נכנס לאכסניא ללון שם, למחרת השכם בבוקר רצה להמשיך בהליכתו ונפרד מהבעל הבית לשלום, אך העיר לו שלדעתו לא טוב האופן שסידר והעמיד את הארונות ושאר החפצים בחדר, מוטב היה שיעביר את הארון לצד כותל השני וכן יעמיד את התנור במקום אחר וכיו"ב, אמר לו בעה"ב, הגעת לכאן רק לילה אחת וכבר תבוא לשנות את הסדרים ו'לתקן' את הבית... שמא בדעת מעלת כבודו להתגורר כאן בקביעות... והנמשל ברור, נמצאים אנו בעולם 'שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה' וכבר הננו משיאים עצות היאך לתקן את העולם... האחד בא לגור וישפוט שפוט... ורק 'בעל הבית' שאצלו היא 'דירת קבע' הוא מבין היטב כל צרכי הבית, ויש לו סיבה וטעם מדוע הארון נמצא כאן ולא שם... יד. מעשה היה באיש יהודי 'קשה יום' אשר הרבה צרות וייסורים עברו עליו והרגיש בנפשו ש'אך רע ומר ירדפוהו כל ימי חייו', ושפך ליבו בפני הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל גאב"ד טבריא, נענה לו רבי משה בלשון תימה, מדוע אתה מספר לי רק חצי סיפור, וכבר נודע פתגם העולם שרק לשוטה מראים חצי עבודה... התפלא האיש מאוד על דברי רבי משה, ואמר לו ימחול נא רבינו אך לא זכיתי לירד לעומק דעתו, ואיזה 'חצי שיעור' יש כאן... השיב לו רבי משה במתיקות ובמאור פנים, אכן, אינך עומד כעת אלא רק בחצי מהמעשה, כי 'הסיפור' עדיין לא הסתיים... המתן מעט ותתאזר בסבלנות וכבר תראה כיצד הכל היה בחשבון להביא לידי טובתך השלימה, ועוד תאמר בפה מלא 'אודך ה' כי אנפת בי'...

טו. ושמעתי מחכם אחד, לרמוז בנוסח התפילה, אשר בדבר מעריב מעריבים, אשר בדברו - מי שמאמין שהכל נעשה ב'דבר' ה', אפילו הקושי והחושך נעשה בדבר ה', לטובתו ולהנאתו, הרי בזה הוא מעריב - מל' עריבות ומתיקות, הוא ממתיק את כל העריבים - החושך וההסתר, ויקל מעליו משאם.

טז. יש שביארו (כע"ז בחפץ חיים עה"ת פר' בלק) הא דאיתא בגמ' (שבת נה.) חותמו של הקב"ה אמת, שמדרך החותם שבו עצמו אי אפשר לראות כי אם אותיות הפוכות, אמנם אחר שחתמו בו על הקלף - והסירו מעליו את

באר הפרשה - פרשת כי תשא - שושן פורים

מבהילים על הרעיון, עד היכן מגיע כח התפילה שהוא בתופס את הקב"ה בכבודו ובעצמו עד שימלא" משאלותיו".

עוד בפרשתן (לב לב), 'ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת', וברש"י, 'שלא יאמרו עלי, שלא הייתי כדאי לבקש עליהם רחמים', ולכאורה קצת צריך ביאור

ויחל - להודיעך כוחה של תפילה
בפרשתן (לב י), 'ועתה הניחה לי וכו', ואמרו בנמרא (ברכות לב.) 'אמר רב אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו, מלמד שתפסו משה להקב"ה כאדם שתופס את חברו בבגדו, ואמר לפניו ריבוננו של עולם אין אני מניחך עד שתמחול להם'. ולכן הוצרך הבורא ית"ש להפציר בו שיעזבהו כביכול, והדברים

ה'חותם' אז יוכלו להכיר את האותיות של החותם על גבי הקלף בדרך ישרה, כיו"ב היא הנהגת הבורא, פעמים שבשעת מעשה אי אפשר לעמוד על טיבה, ואף נראה כי הכל 'להיפך', אך באמת אחר מעשה יראה האדם שכן היה ראוי להיעשות.

יז. וגם כאשר 'רואה' שנעלו בפניו כל השערים, ולא מיבעיא ש'שערי ההצלחה' סגורים וחתומים אלא אפילו שערי התפילה, שעומד ומתחנן פעמים רבות ולא נענה, אל יפול רוחו בקרבו אלא יחזור ויתפלל, ובוודאי ישמע א-ל ויענהו. צא ולמד מדברי חז"ל (מגילה יב:) על הפסוק (אסתר ב ה) 'איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש' - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, ולכאורה עיקר מעלתו של מרדכי ש'נפתחו' לו שערי רחמים, ואם כן היה צריך לומר 'בן יפתח', ומדוע נקטו 'בן קיש', אלא ללמדנו על גדולתו של מרדכי שלא התייאש לנוכח הגזירה, ואף שידע כל אשר נעשה, מכל מקום עמד והקיש שערי רחמים, מתוך האמונה בכוחה של תפילה, והיא שעמדה לבטל את הגזירה, והיא היא גדולתו.

ושמע נא למה שביאר הגה"ק רבי אליהו מאיזמיר זי"ע (בעל ה'שבט מוסר' בספרו תהלות ה' על מזמור כב) בלשון המזמור 'על איילת השחר' שהוא מעניינו של יום, כי כך אמרה אסתר המלכה 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה' ואף על פי כן לא התייאשתי אלא 'ולילה ולא דומיה לי', וכדאיתא בגמ' (ברכות לב:) 'אמר ר' חמא בר' חנינא, אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנאמר (תהילים כז יד) קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'". וזאת ללמדנו מאבותינו, שבך בטחו אבותינו, ואף שלא נענו מיד לא נסוגו אחור ולא התייאשו אלא חזרו ובטחו, וסוף דבר היה ותפלטמו...

ומוסיף לפרש עוד בסמיכות הכתובים 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי, ואתה קדוש יושב תהלות ישראל', שאם רואה שהוא קורא יומם ולילה ולא נענה, אל יאמר חלילה שאין הקב"ה שומע את קולו, אלא אדרבה הקב"ה שומע אותו ומתענג למשמע קולו, אלא שאתה קדוש יושב תהלות ישראל, והוא מחכה ומצפה לשמוע אותו עוד, ועל דרך שאמרו חז"ל (יבמות סד.) 'מפני מה היו אבותינו עקורים מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים'.

דיוק נפלא אמרו לדייק בלשון קדשו של רש"י (מגילה ד. ד"ה ולשנותה) על הא דאיתא בגמ' 'חייב אדם לקרות את המגילה (- מגילת אסתר) בלילה ולשנותה ביום' ופירש רש"י 'זכר לנס שהיו זועקין בימי צרתן יום ולילה', ולכאורה אם קריאת המגילה היא זכר ל'זעקתם' ביום ובלילה - מה שייך לומר זכר לנס, הא אותם ימים שהיו זועקים ומתפללים היו ימי צרה ולא ימי נס, אלא, שאכן נס גדול היה באותם הימים, שזעקו יומם ולילה ולא התייאשו, הגם שהיה נראה בדרך הטבע שהכל אבוד וכבר אין מה לעשות... נחתמה גזירה בעליונים ובתחתונים, והחרב מונחת על צווארם להשמיד להרוג ולאבד ל"ע, מכל מקום הם לא התייאשו אלא המשיכו לדפוק על שערי רחמים אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם, ואכן אותם תפילות בקעו וקיעים עד שנדדו עליונים ותחתונים ונתבטלה הגזירה.

יח. ואגב ענין ה'תפילה' נזכיר את האמור בפרשתן 'פרשת הקטורת', ומקום אתנו לעורר אודות אמירת הקרבנות והקטורת קודם התפילה אשר סגולתה עצומה להציל מכל פגעים רעים. וכך איתא בזוהר הקדוש (וירא, מדרש הנעלם ק:;) אמר רבי כרוספדאי מי שיזכיר בפיו את ענין הקרבנות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ויכוון בהם, 'ברית כרותה' היא, שכל המלאכים המזכירים עוונות האדם אינם רשאים להרע לו, רק עליהם להיטיב לו...

עוד מביא שם, רבי פנחס למד 'גזירה שוה' (מהרה מהרה) כתיב הכא מהרי שלש סאין קמח, וכתוב (במדבר יז יא) אצל משה ואהרן כש'החל הנגף' - 'ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה... ושים קטורת והולך מהרה', ועי"ז

לתפילת הפושע והחוטא. והרי אין זה נכון כלל, שהרי אתה שומע תפילת כל פה - יהיה מי שיהיה, על כן דרש בתעצומות שישמע ה' לצעקתו, ואם אין וכו', להודיע בשער בת רבים, שהקב"ה מקבל תפילת כל פה, אף של הפחות שבישראל^ט.

ברם, עיקר מעלת וכח התפילה, כאשר היא פורצת ועולה ממעמקי הלב, מתוך ההרגשה שאין לו

וכי מה אכפת ליה למשה רבינו - העניו מכל האדם שמא יאמרו שלא היה ראוי וכדאי, ועוד, הלא לפי ענוותנותו ושפלותו בעיני עצמו היה לו אכן לחשוב שמצד הדין אינו ראוי וכדאי לבקש עליהם רחמים. ומבאר הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ליקושים קמ"ד: ד"ה ואם אין) שאדרבה לגודל ענוותנותו טען משה רבינו ואם אין - שלא תתקבל תפילתי, חוששני שמא יאמרו הבריות שלכן לא קיבל ה' תפילתי - מאחר שאין הקב"ה שומע

'ותעצר המגיפה', ומזה ראייה לפירוש שאמר רבי כרוספדאי שאברהם אבינו מיהר לומר פרשת הקרבנות כדי להנצל מן הדין.

אמר רבי פנחס, פעם אחת הייתי מהלך בדרך, פגש בי אליהו הנביא זכור לטוב, אמרתי לו, אמור נא לי איזה דבר המועיל לבריות, אמר לי, בשמים ממעל יש מלאכים הממונים להזכיר עוונותיהם של ישראל לפני כסא הכבוד, אך בעת שמזכירים בני ישראל את הקרבנות אשר צוה ה' את משה ואומרים אותם בכוונת הלב, חייבים הממונים להזכירם לטוב, וללמד עליהם זכות.

ועוד אמר לו אליהו הנביא שבשעת מגיפה רח"ל, יוצא הכרוז מפי א-ל עליון לכל צבא השמים, שאם יתקבצו עם ה' בבתי כנסיות ובתי מדרשות ויאמרו בכוונת הלב את פרשת הקטורת תתבטל המגיפה מהם, על כן שומה עלינו להתחזק ביתר שאת וביתר עז להקפיד על אמירת הקרבנות והקטורת כדת הראוי, ויושפע עלינו שפע רב ממרומים וכל מיני ישועות.

עוד בשבח קריאת ה'קטורת' מפורש בזוה"ק (ח"ב ריח:): שכל מי שקורא את פרשת מעשה הקטורת בכוונה, ינצל מכל דברים רעים שבעולם, ומכל פגעים והרהורים רעים, 'ולא יתזק כל ההוא יומא, דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה' (ולא יוזק כל אותו היום, שאין הסט"א יכול לשלוט עליו).

ובסוגיא ד'פורים' מצינו בדברי הגמרא (מגילה טז.) שכאשר המן הרשע נכנס להלביש את מרדכי בלבוש מלכות ראה אותו יושב ומלמד בהלכות קמיצה, שהיה זה בט"ז בניסן - יום הבאת העומר, ואמר להם 'אתא מלי קומצי קמחא דיכדו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי', ורבו הפירושים מה כוחו של קומץ מנחה זו לדחות עשרת אלפים כיכר כסף, עוד הקשה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, היאך היה יכול מרדכי הצדיק בשעה קשה כזו ללמוד ענייני קמיצה ועבודת המנחה בבית המקדש, אלא כי אדרבה מרדכי הצדיק רצה לבטל את הגזירה על כן למד הלכות קרבנות, כי סגולת אמירת קרבנות מועילה להשתיק כל המקטרגים.

מִן הַבָּאֵר

וראיתי מביאים עדים נאמנים ששמעו מהגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כי אמירת פרשת הקרבנות קודם תפילת מנחה סגולתה שלא יהא נצרך לדרוש ברופאים. ומכאן ייאמר לכל אותם המשתמטים מאמירת הקרבנות בטענה ש'אין להם זמן ופנאי', כי משך זמן אמירת הקרבנות פחות הרבה מאוד מזמן ההמתנה אצל הרופאים... ('בצל הקודש' להגאון רבי בצלאל ראקאו, עמו' לה)

ובמכתבים של הגה"ק הסטייפעלער זי"ע (קריינא דאגרתא ח"א מכתב שס"ט) נתן עצה לאחד שהיו לו הרהורים באמונה, וז"ל, גם יאמר בכל יום בשחרית ובמנחה פרשת התמיד, והוא ע"פ מה שאמרו חז"ל, דעולה מכפרת על הרהור הלב, ואמרו חז"ל, כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה.

וט. ומפורשים הדברים בתנא דבי אליהו (זוטא, פרק ו) 'אמר לו הקב"ה למשה, כשאני רואה בני אדם אע"פ שאין בהם תהלה ושבח של תורה ומעשים טובים, לא במעשה ידיהן ולא במעשה אבותיהן, אלא רק בשביל שהן עומדין ומודין ומברכין ומשבחין ומרביין תחנונים לפני, אני נזקק להם וכופל להם מזונותיהם', הרי שאף אם יהא האדם בשפל המצב ובתחתית המדרגות יענו אותו מן השמים בתפילתו, כי כל כך גדולה היא התפילה שבעד עצם התפילה ימלאו כל משאלותיו לטובה - ויכפלו לו פרנסתו... וכיו"ב בשאר צרכיו.

באר הפרשה - פרשת כי תשא - שושן פורים

זוה עומק כוונת דברי חז"ל, בתחילה קראה אסתר בגמ' (מגילה טו:) שכאשר הגיעה אסתר לחצר בית המלך הפנימית נסתלקה ממנה שכינה, 'אמרה א-לי א-לי למה עזבתני' (תהלים כב ב), שמא אתה דן על שונג כמזיד ועל אונס כרצון או שמא על שקראתיו 'כלב', שנאמר (שם כא) 'הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, חזרה וקראתו 'אריה', שנאמר (שם כב) 'הושיעני מפי אריה'. ולכאורה הדברים סתומים, כי מה חסרון יש בדבר שקראתו 'כלב' עד שבגין כך נסתלקה הימנה שכינה, ומה נפקא מינה אם אחשוורוש הוא 'כלב' או 'אריה'. ומבאר המהרש"א (ר"ה ואמרה), כי הנה המתפלל על ההצלה מהכלב אינו מתפלל כל כך מקירות הלב, כי בלבו מקננת מחשבה שיש בידו להנצל בכח עצמו, משא"כ בעמדו לפני אריה שואג לטרף... הרי הוא זועק בחזקה אל ה', ומרעיש עולמות שיזכה להינצל מלהיות טרף לשיניו רח"ל, בידעו שאין מי שיש בידו להצילו זולת הבורא בכבודו ובעצמו.

זוה עומק כוונת דברי חז"ל, בתחילה קראה אסתר בגמ' (מגילה טו:) שכאשר הגיעה אסתר לחצר בית המלך הפנימית נסתלקה ממנה שכינה, 'אמרה א-לי א-לי למה עזבתני' (תהלים כב ב), שמא אתה דן על שונג כמזיד ועל אונס כרצון או שמא על שקראתיו 'כלב', שנאמר (שם כא) 'הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, חזרה וקראתו 'אריה', שנאמר (שם כב) 'הושיעני מפי אריה'. ולכאורה הדברים סתומים, כי מה חסרון יש בדבר שקראתו 'כלב' עד שבגין כך נסתלקה הימנה שכינה, ומה נפקא מינה אם אחשוורוש הוא 'כלב' או 'אריה'. ומבאר המהרש"א (ר"ה ואמרה), כי הנה המתפלל על ההצלה מהכלב אינו מתפלל כל כך מקירות הלב, כי בלבו מקננת מחשבה שיש בידו להנצל בכח עצמו, משא"כ בעמדו לפני אריה שואג לטרף... הרי הוא זועק בחזקה אל ה', ומרעיש עולמות שיזכה להינצל מלהיות טרף לשיניו רח"ל, בידעו שאין מי שיש בידו להצילו זולת הבורא בכבודו ובעצמו.

ב. ורמזו לה בהלכות הפורים 'כל הפושט יד נותנים לו' (ירושלמי מגילה א ד), כי הנה, האוחז דבר מה בידו הרי הוא קומץ ידו וסוגרה לשמור על מה שבתוכה, לעומת זאת הפושט יד מראה שאין לו כלום משל עצמו, ועל כן נותנים לו, כי כל ישועתו של אדם באה לו בשעה שידוע שאינו יכול לעזור לעצמו אלא נזקק הוא לישועתו ית'. אמור מעתה, כי לאו דווקא בפורים, רק כיו"ב בכל השנה, כפי מה שיכיר האדם שאין לו משלו, ישפיעו עליו מן השמים שפע רב פי כמה וכמה.

עוד אמרו מעין העניין, כל הפושט מעל עצמו מחשבות אלו ש'כוחו ועוצם ידו' עשו לו את החיל, זה האיש נותנים לו מן השמים פי כמה וכמה...

וכך אמר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן איש חיל' דרוש לשבת זכור דרוש ב') לבאר בלשון הפיוט 'שושנת יעקב' - להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, וכי היכן מצאנו שהיו בני ישראל 'בוטחים' וחוסים בה' באותה עת צרה יותר מכל מקום אחר. אלא ביאורו, כי גם במצרים שמענו שזעקו אל ה' - 'ותעל זעקתם', אך יחד עם זה היה בידם לעשות פעולות מסוימות (וכגון משה רבינו שאחותו הטמינה אותו על שפת הנהר) נמצא שכביכול לא הייתה אמונתם בתכלית הגמורה, לכן עם הישועה גם מציינו שחללים רבים הפילה - ומתו שם רבים מבני ישראל ומהתינוקות, אמנם בגזירת המן הרשע - 'להשמיד להרוג ולאבד', הבינו שאין בידם עשות מאומה בהשתדלות להצלתם, כי אם להשליך כל יתבם אל ה', שהרי אפילו תקוותם האחרונה 'אחות יש לנו בבית המלך' ה"ה אסתר המלכה ערכה סעודה וקראה אך ורק למלך ולהמון... לא נותרה בידם ברירה אלא להאמין בטובתו של הקב"ה ולהתפלל לפניו, לזה ניצלו בשלמות ולא נפגם אפילו כחגירת ציפורן של כל יחיד ויחיד מישראל.

וכך פירש המלבי"ם את טעמו של מרדכי הצדיק שלא רצה לקבל את הבגדים ששלחה לו אסתר ולהסיר שקו - 'כי לא רצה להפסיק רגע מתחנונים, שזה כעוזב בטחונו בה' וסומך על עזרת בשר'.

כא. ובזה פירשו במה שאמרה אסתר באותו מזמור (פסוק ב) 'א-ל-י א-ל-י למה עזבתני', ולכאורה קשה מדוע כפלה לומר קלי קלי ולא הסתפקה לומר פעם אחת ותו לא. אלא שמצינו בגמרא (סוכה כח:) שקטן הצריך לאמו פטור מן הסוכה, ובתחילה רצו לומר שקטן הנעור משנתו וקורא 'אמא' הרי בגדר צריך לאמו, אך הקשו שגם תינוקות גדולים קוראים 'אמא' כשהם מתעוררים משנתם, והסיקו בגמ' שאם התינוק קורא 'אמא, אמא' ודאי הוא צריך לאמו. עפ"ז מבואר ב'כפתור ופרח' מה שזעקה אסתר קלי קלי למה עזבתני, שבאה לבטאות תחושתה והרגשתה שהיא קטן הצריך לאמו ואינו יכול 'להסתדר' בכוחות עצמו, כך היא צריכה לעזרתו ית' ויודעת כי ש'מבלעדי עוזך ועזרתך אין אין עזרה וישועה'...

בידי ישראל כח עצום לבטל כל הגזירות - ע"י שיעמוד בתפילה בלב נשבר ויועקן אל ה' בצר להם, על כן סיבבו שמרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות, ומעתה יסברו היהודים שכבר אין הגזירה בתוקפה כל כך [וגם 'אחות' להם בבית המלך, ומרדכי כבר יצליח לבטל את הגזירה] וממילא שוב לא יעמדו בתפילה כמו בתחילה, וע"ז יוכלו שונאי ישראל לבצע זממם מבלי מפריע... ואכן מרדכי הבין את עומק כוונתם, על כן שב אל שקו ותעניתו (מגילה טז.) כי ידע שרק כח התפילה הוא שיעמוד להם²².

לאורך גיסא, נודע מה שהפליגו בספה"ק אודות מעלת התפילה מתוך שמחה²³, וכמו שפירש הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (רמזי פורים ד"ה ותשלח) בפסוק (אסתר ד ד) 'ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קיבל', וצריך ביאור, וכי מחוסר בגדים היה מרדכי שחשבה אסתר שצריך לשלוח לו בגדים - הרי ראתה שבכוונה תחילה התלבש בשק ואפר מה שלא עשה מעולם, וא"כ לא היה לה כי אם לשאלו 'מאי האי' ולא לשלוח בגדים.

ומבאר ה'תפארת שלמה', שאסתר הבינה מיד שמרדכי שמע איזה בשורה קשה ומרה, ולכן קיבל על עצמו להתענות ולצום כדי לקרוע רוע גזר דינו, אלא שהיא הייתה סבורה שלא זו הדרך, כי אף בעת צרה וצוקה יש להתחזק במדת השמחה, ורק על ידי השמחה אפשר לצאת מכל המצרים. ומרדכי לא קיבל דבריה,

אוהבים להגיד איש לרעהו דברי ייאוש המשברים רוחו במקום לעודד אותו, לחזקו ולייעץ לו עצה טובה. אלא, שזרש אמרה להמן, הנה עניך הרואות כי החלות לנפול לפניו, דע לך כי זה אירע לך משום שמרדכי עסוק בשקו ובתעניתו ומתפלל וזועק לאלוקיו שיושיעו, אם כן אין לך עצה אלא לגרום לו להפסיק להתפלל, 'ורק באופן הזה תוכל לו אם תפול ותכניע עצמך לפניו עד שתתנאה דעתו ויפסיק מתפילתו ותשובתו אז תגבר ירך לעשות חיל, אבל כל עוד שתלחם בו כן ירים ידו בתפילה', והיינו שע"י שהמן יכנע ויפול בפני מרדכי שוב לא תהא תפילתו שלימה, כי יראה שמתחיל לזרוח שוב השמש וכבר אינו שרוי בחשיכה גדולה כ"כ, ותפילה בזו לא תועיל כ"כ, וממילא יוכל המן לגבור עליו.

וכה אמר הרה"ק מצ'עצינוב זי"ע, שהנה באותה שעה שהמן הלביש את מרדכי בלבוש מלכות והרכיב אותו על הסוס וקרא לפניו ככה יעשה לאיש, אז לא נשבר עדיין כח הקליפה כלל, וכמפורש במגילה שלאחר שהרגו את המן עדיין הוצרכה אסתר ליפול לפני המלך להעביר רעת המן האגני, ורק לאחר זמן רב היה 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם', וא"כ יש להקשות כיצד נתנה הסט"א להשפיל את המן ולתת יקר וגדולה למרדכי. ומבאר, שאדרבה הסט"א עצמה היא שהביאה למצב זה ש'יכנע' המן לפני מרדכי, כי עיקר מטרתם היתה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים ח"ו, אלא שידעו היטב שיש

כב. כדברים הללו ממש אמר גם הרה"ק האבני נזר זי"ע בעת אשר חלה את חוליו האחרון, והרעישו החסידים עולמות להחלמתו ולרפואתו השלימה, והנה חל שיפור במצבו, שלח האבני נזר לחסידיו, שמובא בגמ' (מגילה טז.) שבשעה שגזר המלך על המן להלביש את מרדכי ולהרכיבו ברחוב העיר נכנס המן לביהמ"ד ושאל את התלמידים במה אתם עוסקים, השיבו לו בהלכות קמיצה, אמר להם 'אתא מלי קומצא דידכו ודחי עשרת אלפי ככרי כספא דידי'. ותמוה מדוע אמר להם המן דברי חיזוק אלו, והרי אין זה מדרכו כלל לומר מילים המתיישבות על הלב ולעוררם להמשיך לשקוד על תלמודם... אלא שרצה המן להחלישם שלא יתפללו, על כן אמר להם שהקומץ דחה את עשרת אלפים כיכר כסף, וכל זה בכדי שיחשבו שהנה הגזירה עומדת לחלוף ולהתבטל ושוב לא יתפללו. המשיך ה'אבני נזר' ואמר, מי יודע שמא כל השתפרות המצב והרגשתי הטובה לא נועדה אלא בכדי שתדמו בנפשותיכם שכבר אינני זקוק לתפילות, וב"ה המצב נהיה טוב יותר, וממילא כבר אין צורך להרקיע שחקים בתפילה ולהרעיש את כל העולמות, על כן מבקש אני להמשיך להתפלל כמו בתחילה, מתוך ההכרה שאי אפשר בלא תפילה. כג. וכמו שכתב הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (אדרת אליהו בפר' משפטים) וז"ל, 'והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני' (שמות כב כו), יובן בס"ד כי ידוע שהתפילה צריך שתהיה בשמחה, ואם האדם יתפלל בשמחה אזי תתקבל תפילתו ברצון. וידוע שכל 'והיה' הוא לשון שמחה וזהו שאמר והיה כי יצעק אלי, והיה לשון שמחה, ר"ל שאם מתפלל בשמחה אזי ושמעתי כי חנון אני שתפילתו מתקבלת, עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת כי תשא - שושן פורים

שהקב"ה שומע תפילתו וקרוב הוא ית' לכל הקוראים אליו, ו'מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקיני בכל קראנו אליו'.

למען אמצא חן בעיניך - גודל החביבות והחשיבות כשנותן מנפשו לה'

בפרשתן (ל יח), 'ועשית כיוור נחושת', הנה, בכל כלי המשכן נתנה תורה מדה ושיעור בארכם וברחבם, זולת בכיור שעשה משה שלא נתפרש מידתו, וצריך להבין 'מה נשתנה' כיוור משאר כלים, ועוד יש להקשות מדוע בכיור שעשה שלמה בבית המקדש נאמר בו שיעור, ככתוב (דה"ב ב' ד ב) 'ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו אל שפתו, ואילו הכיור שעשו במשכן לא ניתן לו מדה. וביארו חכמי המוסר,

וסבר דבעת כזאת צריך להתפלל אל ה' בשברון לב ומתוך מרירות, ונחלקן שניהם במעשה אשר יעשו, אמנם הקב"ה הכריע שהצדק עם אסתר המלכה, וכך סיבבה ההשגחה שיבוא מרדכי לידי מידת השמחה על ידי שהמן ילבישנו בבגדי מלכות ויכריז לפניו 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו', ועי"ז נחלשה המרירות וזבא לידי שמחה באתחלתא הנאולה, וזוה קרבה הישועה בהרף עין, ללמדנו שרק על ידי השמחה אפשר להינצל מן הבל"ג.

ובאמת שאין זה סתירה כלל, כי בוודאי צריך להתפלל מתוך 'לב נשבר' ובהכנעה יתירה מתוך ההרגשה שאי אפשר לו לאדם להשיג מאומה מבלי תפילה^ג, אך אין לך שמחה גדולה מזו כאשר יודע

כד. כדברים האלה כתב ה'בן יהודע' על הגמרא במגילה (טז. ד"ה ורכיב האי) שכאשר הגיע המן להביא את הלבוש ואת הסוס למרדכי, 'נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא, אתא המן ויתיב ליה קמיהו, ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה' (מרדכי נעמד אז להתפלל, והמן המתין לו עד שיסיים את תפילתו), ולכאורה יפלא על רשע מרושע זה, על מה ולמה המתין לו ולא הפריע לו באמצע תפילתו לקיים 'גזירת מלך' תיכף ומיד, ומבאר ה'בן יהודע' שבדווקא המתין ולא בישר לו בשורה טובה זו בשעת התפלה, כי ידע שהתפלה מתוך עצבון אינה מתקבלת וחשב שוודאי מתפלל כעת בעצבון, על כן אמר - מוטב לא אפסיקנו, כי אם אפסיקנו וודאי יחזור להתפלל שנית מתוך שמחה, ותפילה מתוך שמחה בוקעת וקיעים ואין שום מחיצה ומבדיל שיעכב בעדה מלהגיע עד לכסא הכבוד. אמור מעתה, אם המן הרשע ידע את ה'סוד', על אחת כמה וכמה שאנו צריכים לדעת על מעלת התפילה הבאה מתוך שמחה אשר וודאי היא מתקבלת...

כה. פלאי פלאות יש ללמוד מתוך ההתבוננות בסיפור הנס וכמו שנכתב ב'מגילה', כי הנה מדרך העולם, כאשר נקלע האדם לאיזה צרה בענייני בריאות הגוף או כשהוא תקוע בסבך החובות, הרי תחילה וראש הוא עושה 'השתדלות', דורש ברופאים או פונה לעסקנים ובעלי חסד, ואחר כך נעמד בתפילה להצלחת ה'השתדלות'... אמנם מרדכי הצדיק רוח אחרת היתה עמו, שבתחילה זעק זעקה גדולה ומרה, ורק אח"כ שלח לומר לאסתר המלכה 'לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה', והיינו טעמא, כי מרדכי הצדיק ידע היטב שאין ההשתדלות מועילה כלום ורק תפילה יכולה לעזור, ואף שעלינו לעשות כמנהג דרך ארץ ולעשות פעולות של השתדלות, אך אין זה אלא גזירת מלך, ואילו הדרך היחידה לבטל את הנגזר ולפעול למלא משאלות הלב אינה אלא בתפילה...

אגב אורחא, רמז נפלא כתב הגר"א זי"ע (דברי אליהו, אסתר) ב'טעמי המקרא' במגילת אסתר בכתובים המספרים אודות הנערות שנקראו לבוא אל המלך אחר הריגת ושת, כי על התיבות 'ובהגיע תור נערה ונערה' (ב יב) הטעם הוא קדמא ואזלא (ובתרגום ללשון הקודש משמעותו, קידם והלך), ואילו על 'ובהגיע תור אסתר בת אביחיל' (שם טו) הטעם הוא מונח, מונח, מונח - ד' פעמים, ומבאר בטעם הדבר, שבא לרמז כי כל הנערות מיהרו ללכת אל המלך - מתוך רצונם לזכות בתואר ה'מלכה', ואילו אסתר ניגשה אל כל הענין ב'ניחותא' רבתי, אדרבה, היא עשתה עצמה כחולה השוכבת על ערש דווי עד ש'ותלקח' בעל כרחה.

אמנם פוק חזי מה עלה בסופן של כל אותן הנערות שמיהרו כל עוד נשמתם באפם - שילחוהו לנפשם בידיים ויקות כלעומת שבאו - לא מלכה ולא 'משנה למלכה', ואילו אסתר שהלכה בניחותא היא היא נבחרה למלכת העולם. מעתה יש ללמוד לדידן, כי היודע ומכיר שממילא הוא וכל גורלו נתונים בידי ה', מדוע ימהר וייגע לריק, אל יבהל ואל יחשוב שבמהירות ופזיזות ירוויח משהו - יגדיל קצבתו או יקדים ישועתו לבוא, אלא הכל בכל מכל יעלה ויבוא לכשיעלה רצון מאת הבורא יתב"ש.

כי הכיור שבמשכן נעשה מן המראות הצובאות, וכמו שכתבו הראשונים (רמב"ן ואבן עזרא פרשת ויקהל) שהנשים נתנו את המראות שלהן שהיו מיוחדות לדבר עבירה והקדישו אותן לשמים [והוסיף רבינו אברהם בן הרמב"ם

(בפירושו על התורה) שנמלו אבן וזרקוהו לתוך המראה ונפצו אותה לרסיסים], ומשום הכי לא נתנה בה תורה שיעור, כי כל משהו ומשהו של שבירת היצרי חשוב מאד ל' לפנוייה, ואדרבה כמה שיוסיפו עוד ועוד

כו. בפרשתן (לב ה), 'ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר', ופירש רש"י, 'בלבו היה לשמים, בטוח היה שיבוא משה ויעבדו את המקום'. ולכאורה עדיין צריך ביאור מה שאמר 'חג לה' מחר', שאף אם היה סבור שיבוא משה ויעבדו את הקב"ה, אך עדיין אינו אלא כשאר ימות השנה ומה עניין 'חג' זה [וידוע מתלמידי האריז"ל ש'מחר' זה היה י"ז בתמוז, ואם לא היו בני ישראל חוטאים אזי היה נשלם התיקון הגמור, וי"ז בתמוז היה נהפך לחג, ואעפ"י שלא כך היה מ"מ לעתיד לבוא יהיה כן, שיום הזה יהיה 'חג לה']. ושמעתי לבאר, כי הנה איתא בספח"ק שכאשר יהודי מתגבר על יצרו וזובח את יצרו הרי אותו יום נחשב לו כ'יום טוב', והרי באותה שעה גבר היצר נוראות על כלל ישראל, ואילו היו עומדים בנסיון ו'שוחטים' אותו, היה באמת חג לה' לכל בני ישראל - יום טוב של התגברות על היצר...

איש יהודי היה באחד הכפרים, לפרנסתו שכר מה'פריץ' בית מזיגה ואחווה גדולה וממנה התפרנס בכבוד, באחת השנים היה 'שווערע ווינטער' (חורף קשה) בה רבו השלגים והגשמים ונתמעטו השיירות העוברות ממקום למקום, וכתוצאה מכך לא נכנסו עוברי אורח ל'בית המזיגה' של היהודי דנו, וכמעט שלא הרוויח היהודי אפילו בעד לחם לאכול וכ"ש בעד 'דמי החכירות' מהפריץ... הגיע זמן הפירעון ועדיין אין בידו אפילו שווה פרוטה בעד החכירות, בלית ברירה נכנס היהודי בדחילו ורחימו אל הפריץ יר"ה, ויבך ויתחנן לו שיואיל בטובו לדחות את תשלום חובו לשנה הבאה ואז יפרע חובו בעד שנתיים האחרונים (בקוותו שבשנה הבאה תמלא חנותו בקונים ויהיו מעות מצויין בידו), נכמרו רחמיו של הפריץ האכזר ודחה את פרעון החוב לשנה הבאה. והנה עבר קציר כלה קיץ... ויבוא החורף ו'אודך' (כיניו לדבר הנשנה, והוא כדרך שכופלים את פסוקי 'אודך' באמירת ההלל) השלגים והמטר של אשתקד לא היו אלא 'משל' למה שנעשה בזו השנה... וממילא פסקו גם השיירות מלעבור... והנה קרב ובא 'יום הדין' - יום הפרעון, חשב היהודי לעצמו הכסף איננו ואני אנה אני בא - הרי הפריץ יחרוץ את דיני ואת דין כל בני ביתי להעלותנו במהרה לשיבה של מעלה... מה עשה היהודי, אסף כל חפציו ומטלטליו עלה על עגלה 'וישא יעקב רגליו ויברח' אל עיר מבטחים... אלא שבעמדו בשערי העיר פגע ב'פריץ' בכבודו ובעצמו וכבר חשש היהודי שנתפס בקלקלתו ומי יודע מה יעלה בגורלו, אך יהודי אינו מתייאש לעולם, ו'על אתר' מצא עצה נפלאה, מעצמו ניגש אל הפריץ וכה אמר - לא שכחתי את חובתי אקיים - בעוד יומיים בבוא העת אכנס לבית הפריץ למלא ידיו בדמי החכירות... אלא שכעת הנני ממחר לעיר הגדולה כי למחר אנו עורכים 'יום טוב' כמו שידעת שבכל יום טוב אנו נוסעים לעיר הגדולה לחוג את החג בקרב מיודענו ומכירינו דשם, אמר לו הפריץ, לא ידעתי מה אמר מר, כי בקי אנכי במועדי ישראל והנני מכיר את 'חג המצות, חג השבועות וחג הסוכות', שמא יואיל מע"כ לומר לי איזה יום טוב יש לכם היום... אמר לו היהודי היום הוא חג פליטתנו. בירכו הפריץ ברכת הדרך ונפטר ממנו לשלום וליהודי הייתה אורה ושמחה וששון ויקר...

ויהי ממחרת יצא הפריץ לרחוב העיר והנה הוא רואה כי אצל היהודים 'עסקים כרגיל' - כל חנויותיהם פתוחות, אף בידיהם הם מחזיקים את הפלאפונים (סעלי) ושאר דברי חול... מכיוון שכן שאל את היהודי הראשון שפגע כיצד הינכם מחללים את קדושת המועד בחוצות העיר, וכי לא 'יום טוב' היום לכם, תמה היהודי בפניו באיזה 'יום טוב' מדובר... אמר לו הפריץ, ה'מושקע' שלי (כיניו ליהודים חוכרי בתי המזיגה) גילה את אזני כי 'יום טוב' הוא לכם היום... מיד הבין היהודי ב'פקחותו' כי אכן יש כאן איזה 'יום טוב' - ששון ושמחה' בין המושקע והפריץ, עשה עצמו כ'נזכר' ושאל את הפריץ, שמא תאבה לומר לי כיצד כינה מושקע את היו"ט... א"ל הפריץ 'חג פליטתנו'... נענה היהודי ואמר, אכן, בוודאי חג זה הוא חג הגדול ביותר מכל חגי ישראל, אלא שנשתנה חג זה מכל החגים, כי הם מועד וזמן קבוע להם, ואילו חג זה יש לכל יהודי זמן שלו שבו הוא עורך את 'פליטתו'...

אף לנו ייאמר, לכל יהודי יש 'חג פליטתנו' איש איש בנסיונותיו, זה בשמירת עיניו וחושיו, זה בסתימת פיו מלדבר לשון הרע, זה בעצירת עצמו מלפגוע ברעהו, זה בתורה וזה בתפילה - כל אחד יקיים 'פליטתו' מהיצר בעיתו ובזמנו הראוי לו, ואכן, חג זה הוא החג וה'יום טוב' הגדול ביותר מכל מועדי וחגי בני ישראל.

כז. כאשר ביקר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בארה"ק קרא בתורה כדרכו בקודש, וכשהגיע לפסוק 'ונתנו איש כופר נפשו לה' זעק בלבת אש קודש ונתנו איש כופר והפסיק מעט ושוב זעק נפשו לה', ובאין אומר ובאין דברים

באר הפרשה - פרשת כי תשא - שושן פורים

יעשו יותר נחת רוח לפניו, וכל התגברות והתגברות בא וראה עד כמה מגיע שכרו הטוב של המתגבר על חשובה לאין ערוך^{כט}.

הבינו כל הקהל כוונתו לרמז שמהו הכופר שצריך לתת לה' - נפשו לה'... כי זהו עיקר רצונו של הקב"ה לתת לו את ה'נפש', ואת 'הדם הוא הנפש', וזה מה שמכפר על נפשותיכם...
 כח. וכבר אמר מי שאמר שרק שחיטת 'בהמה' איננה נחשבת כמעשה שחיטה עד שיחתוך רוב סימנים, אבל אצל האדם חשובה אפילו שריטה אחת קטנה שהוא עושה למען השי"ת.

וכן פירשו רבותינו בעלי התוס' (מושב זקנים' בפרשתן), וז"ל, פר"ש ללמדנו שנתקשה משה והראהו הקב"ה כמין מטבע של אש, ותימה למה נתקשה משה, וכי לא ידע שעשרים גירה השקל, וי"ל, שזאת היה משה תמה - מה הוא הדבר שיכול אדם ליתן כופר לנפשו, וכמו שאמרו בתנחומא (פר' נשא פי"א), 'אמר משה, מי יוכל ליתן כופר נפשו עור בעד עור', אמר לו הקב"ה בדבר מועט כזה יתנו ויהיה כופר לנפשם. והיינו שלא הבין כיצד אפשר לכפר על חטאים נוראיים כאלו, וענה לו הקב"ה כי אכן כביכול אפשר לרצות ולקנות את ה' עם כל התגברות קטנה, עם כל דבר מועט.

מעשה מבהיל היה אצל הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר, ששנים רבות סבל ממחלת הפארקינסאון, ואף על פי כן כיתת רגלו במסירות עילאית שאי אפשר לתאר לכל קצווי תבל להחזקת הישיבה, ולמסור שיעורים בהיכל הישיבה, פעם אחת עלה ל'היכל' בכדי למסור שיעור, ותקפו עליו ייסורים קשים ונוראים ולא הצליח בשום פנים ואופן להוציא הגה מפיו, בכוחות לא לו ניסה להוציא מילים מפיו אך רק שברי תיבות מרוסקות נשמעו, שוב ניסה בלא לוותר, עד שלבסוף נאלץ 'להיכנע', וביקש שיביאו לו דף ועט, ורשם על הדף תיבה אחת ניסיתי... באמת אמרו שהיה זה ה'שיעור כללי' הגדול ביותר ללמד כיצד צריך להילחם כארי לעשות ככל שבידו, ולכל הפחות שיוכל לומר 'ניסיתי'...

כט. נפלאים דברי ה'מנות הלוי' (לרבי שלמה אלקבץ בעל ה'לכה דודי') על הפסוק במגילת אסתר (ד יז) ויעבור מרדכי, וז"ל. בגמרא (מגילה טו:) אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית, ושמואל אמר דעבר ערקומא דמיא, פירש רש"י... 'דעבר עורקמא דמיא - לאסוף היהודים שבעבר השני (של המים)' ואני אומר דבר גדול השמיענו שמואל שאפילו דבר קטן לשם מצוה כתוב בספר... כי לא היה אותו הנהר גדול (שעבר אותו לאסוף היהודים) רק ערקומא דמיא - והוא שלולית של מים מכונסין כמו שפירש"י בגמרא (מגילה כח:). ואעפ"כ נכתב בספר (במגילה) 'ויעבור מרדכי' כאילו היה דבר גדול - להורות כי הכל בא לידי חשבון, עכ"ל. ודבר שפתיים אך למותר.

מִן הַבַּאד

ובאמת 'מאויבי תחכמני', כי הנה כאשר אמר המן הרשע 'כל זה איננו שוה לי' הרי כל עבדי המלך אשר בשער המלך כרעו והשתחוו לו, כל העולם כולו חל מפניו חוץ איש יהודי אחד ושמו מרדכי, אך המן גילה את הסוד ואמר, גם אם הצלחתי כמעט לגמרי, אך אם יש משהו של נקודה טובה שבזה בועטים בי - אין כורעים ומשתחוים לי, כבר אין זה שוה לי, ומכאן יתחזק כל אחד לעצמו, אף אם נפל ביד היצר רח"ל נפילה אחר נפילה וכבר הוא 'שייך' לו ב-99.999%... ואין בו באדם אלא משהו שבמשהו של נקודה טובה - עדיין אינו של היצר הרע... ואדרבה המן מרגיש ומכריז לא הצלחתי על אותו יהודי... כל זה איננו שוה לי... ואם המן הרשע ידע מהו ערך של משהו טוב על אחת כמה וכמה שעלינו להעריך כל מעשה טוב וכל פעולה קטנה של התגברות על היצר הרע.

וכך איתא ב'שם משמואל' (פורים תר"פ) דאמרו חז"ל (גיטין נו:) 'מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק', והיא פליאה עצומה, איך זכה אותו רשע אכזרי וצורר היהודים לשכר גדול כזה שיצאו מצאצאיו תנאים ואמוראים העוסקים בתורת ה' בקדושה ובטהרה, ומבאר עפ"י דברי המדרש (אסתר י ה) 'בשעה שהעביר המן את מרדכי רכוב על סוס המלך ברחוב העיר, אותו רשע מה היה אומר (תהלים ל ח-ז) 'ואני אמרתי בשלוי כל אמוט לעולם, ה' ברצונך העמדת להררי עוז הסתרת פניך הייתי נבהל', היינו שבאותה שעה נפלה בלבו מחשבה טובה שיש מנהיג לבירה והודה שהכל מהשי"ת, ובזה נתעוררו בו חלקי הטוב שהיו טמונים בקרבו, ונתפרד הרע מעצמותיו, ועל כן עברה הזוהמא מצאצאיו אחר גלגול אחד ויצאו ממנו מרביצי תורה וצדיקים.

מיכל מזלזל ושוב זי"ע בזה"ל, כשיצטרך האדם לפעול ענין שלא כטבע דהיינו אם הוא בטבע אינו מוליד יעשה מצוה גדולה שלא כטבע ויפעול למעלה מן הטבע. עכ"ל.

ועוד מבאר הנצי"ב מה שאמר להם משה רבינו 'מלאו ידיכם היום לה', שפעולה זו המנוגדת לטבע האנושי שנעשתה בקושי גדול 'פעלה בלבכם פעולה עזה ונמרצה לעשות כן מכאן ולהבא אך לה', מה שלא בנקל היה להם עד כה', דהיינו שהמתגבר פעם אחת 'קורע מעצמו' לעשות רצונו ית"ש זוכה שמעתה יהא נקל בידו להתגבר על יצרו בשאר פעמים, ויתחזק יצרו הטוב ויחלש יצרו הרע, ויש קונה עולמו בשעה אחת.

עוד יש ללמוד מהאמור בפרשתן (לא ב) 'ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור', ואמרו חז"ל (שמו"ר

באהבה, שהנה נאמר בפרשתן (לב כז-כט) 'שימו איש חרבו על ירכו עברו ושובו משער לשער במחנה וְהָרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְגו', ויעשו בני לוי כדבר משה וְגו', ויאמר משה מלאו ידכם היום לה' כי איש בבנו ובאחיו ולתת עליכם היום ברכה', ופירש הנצי"ב ב'העמק דבר' בזה"ל, עוד תועלת נפלא הגיע לכם במעשה נפלא זה [של הריגת איש את אחיו ורעהו], שתהיו ראויים לתת עליכם היום ברכה, דכמה שעשיתם דבר למעלה מטבע אנושי (כי מי מסכים להרוג את אחיו ואת קרובו, אם לא שמוסר את נפשו על כך), כך תהיה השגחה פרטית עליכם למעלה מן הטבע. עכ"ל. והיינו שהעומד בנסיון למעלה מדרך הטבע הרי מידה כנגד מידה משנים מן השמים את ההנהגה עמו למעלה מדרך הטבע.

וכבר הבאנו מה שכתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דפרקא אות כד) בשם הרה"ק רבי יחיאל

ומסיים ה'שם משמואל' בזה"ל, ומזה לימוד לכל אדם, אף כשהוא במצב רע נורא מאד רח"ל, אל יקטן בעיניו שום הגה ודיבור ואפילו מחשבה טובה, אף שאין בכוחו להישאר על דרך טוב, מכל מקום יתחזק עוד היום, ויהיה לו לתועלת עצומה מאד, שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב עד כמה מגיעים הדברים, עכ"ל. והיינו שאין לך אדם בישראל שגרוע יותר מהמן, וראה כמה הועילה לו מחשבה טובה אחת, לכן נאמר לכל יהודי באשר הוא שלא יתייאש אף בעת חושך והסתר, וכגון בשעה שאין לו חשק להגות בתורה יתחזק וילמד פרק אחד או הלכה אחת, וכך בכל ענין וענין, כי גם זה חשוב עד מאד בעיני השי"ת, ושכרו הרבה מאד, 'שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב עד כמה מגיעים הדברים'.

באמת אמרו, כי הא גופא הוא 'מחיית עמלק והמן', כי דרכו של 'עמלק' הוא לייאש את האדם לומר שאין ערוך ל'דבר קטן', ואם אינו צדיק גמור אזי אינו שווה כלום, וכמו שהיו היו אומרים שיש קליפת 'אדער גאר - אדער גאר- נישט' (או הכל או כלום), וכמרומו בדבריו של המן הרשע 'וכל זה איננו שוה לי' (אסתר ה יג), שאצל המן אין שיווי וחשיבות ל'זה' - משהו אחד וקטן אלא רק אם ישיג את הכל... אך עלינו לעקור מן השורש מחשבת פיגול זו. וכך ביארו בהא דאיתא בגמ' (מגילה טז.) שכשבא המן להרכיב את מרדכי על הסוס, ראהו יושב ומלמד לתלמידיו הלכות קמיצה, אמר להם 'אתא מלי קומצי קמחא דידיכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי' (בא 'קומץ' קטן שלכם ודחה 'עשרת אלפי ככר כסף' שלי), והיינו שקליפת המן היא, להסית את האדם שאין ערך כי אם לפעולות גדולות דוגמת עשרת אלפים כיכר כסף, לעומתו לימד מרדכי שאף פעולה קטנה כ'קומץ מנחה' נחשבת כקרוב לפני הקב"ה, כי כל התאמצות חביבה ויקרה עד מאד אצל השי"ת, ובזה גופא נוכח המן לראות כי אבדה תקוותו לפתות את האדם שרק מתנה מרובה חשובה, על כן אמר יבוא מלוא 'קומץ' חיטים דידיכו וידחה 'עשרת אלפי כיכר כסף' דידי. ידוע דבר 'המעשה' על הגולם מפראג, אשר פעם אחת לא הצליחו הדייגים להעלות אפילו דג אחד בחכותיהם וברשתותיהם, ולא היה ניתן להשיג דגים לכבוד שב"ק, ביום השישי בבוקר שלחו את 'הגולם' להביא דגים מן הים, ונתנו בידו שק גדול שבו יצוד ויתפוס את הדגים. הלך הגולם אל הים ונכנס לעומקו והחל במלאכתו, לאחר שעברו כמה שעות הבחינו שה'גולם' איננו, ונזכרו שנשאר הוא בים ומהרו לקרוא לו, ראוהו נאבק עם הגלים ומנסה לתפוס דג אחר דג, קראו לעברו שישוב, אך הלה הראה להם שהצליח למלאות רק כדי מחצית השק, ועדיין הוא 'עוסק במצוה'... אמרו לו שכבר אין צורך לצוד עוד (כי כבר תפס דגים הרבה), הלה לא הבין 'חכמות', ותיכף ששמע שאין צורך בדגים הגביה את השק והפכו ושיחרר את כל הדגים למצולות ים... ובאמת הרי זה משל על כל אלו אשר אומרים לעצמם 'אדער גאר אדער גארנישט' - או הכל או כלום, כי אין זה אלא מעשי 'גולם'... אבל האדם הנבון יבין שכל מעט שתפס בחכתו וצד ברשתו - איזה קנין בתורה או עבודה, מצוות ומעש"ט, נחשב לרווח עצום מאין כמוהו.

באר הפרשה - פרשת כי תשא - שושן פורים

הרע (עיי' במפרשי המדרש, שברחה מן העבירה) ומן החטא (שלא שמעה לפרעה להרוג את ה'בן הילוד') העמיד ממנה הקב"ה בצלאל (שהיה בן בנו של חור בנה של מרים) וזכה לחכמה ולבינה, הדא הוא דכתיב ראה קראתי בשם בצלאל, וכתיב (לא א) ואמלא אותו רוח אלוקים בחכמה ובתבונה ובדעת'. ומי אינו רוצה לזכות לבנים ובני בנים חכמים ונבונים יראי אלוקים אנשי אמת בה' דבקים?...

מח א) 'בשעה שבקשו ישראל לעבוד ע"ז נתן חור נפשו על הקב"ה ולא הניח, עמדו והרגוהו, אמר לו הקב"ה חייך שאני פורע לך וכו', כל בנים היוצאים ממך אני מגדלם שם טוב בעולם', והרי שהמוסר נפשו ללחום מלחמות ה' בגבורה וזכה לבנים הגונים וצדיקים, וכפי שאותה מסירות נפש של חור היא שעמדה לבן בנו להיות בונה המשכן ולזכות לכל המדרגות הנשגבות שהיו לו.

יה"ר, 'כי תשא את ראש בני ישראל', ישא גם היום את את ראשינו ויגביה קרנינו למעלה למעלה לא, ויושיענו בקרוב למען שמו, בב"א.

וכן מצינו מפורש עוד בדברי חז"ל (שמו"ר מ א) 'אמר האלוקים וכו', ואם סרת מן הרע אני מעמיד ממך בני אדם שמבינים בתורה וכו', מרים על ידי שסרה מן

ל. פעם שאל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע את תלמידו הגאון רבי שמעון שוואב זצ"ל, הגידה נא לי, האם הינך 'כהן', השיב ר"ש בלאו, חזר החפץ חיים ושאל שמא אתה 'לוי', וגם על זה השיב בלאו, כי 'ישראל' אנכי. אמר לו הח"ח, כמה צער יש עליך, הנה תיכף יבוא משיח צדקנו לגאלנו ויבנה בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו, ולא תזכה לעבוד בבית המקדש, ולא עוד, אלא שיהיו מקומות שלא תוכל להיכנס בהם. אח"כ אמר לו הח"ח, מדוע אינך כהן, כי אביך לא היה כהן, ומדוע אביך אינו נמנה על שבט הכהונה כי אביו לא היה כהן, וכן הלאה לאבות אבותיו, לעומת זאת מדוע אני כן משבט הכהנים כי אבי היה כהן, ומפני מה אבי כהן כי אביו וכו' וכו', וכל כך למה, מה החילוק בין אבות אבותיי לאבות אבותיך, שבשעה שאמר משה 'מי לה' אלי' (לכ נ), אזי זקני קפץ והצטרף למשה לבער את הרע, ואילו זקנך נשאר לעמוד בצד ולא התחבר למשה, על כן זקני זכה שהוא וצאצאיו וצאצאי צאצאיו עד סוף כל הדורות יהיו כהנים משרתי ה', ואילו זקנך הפסיד לו וזרעו אחריו את הזכות הגדולה להתקדש בקדושתו של אהרן. וסיים החפץ חיים ואמר לו, מכאן תלמד, בכל עת, כאשר נשמע קול 'מי לה' אלי' עד כמה צריך לרוץ להיות נמנה על עושי מצווה...

ולדין ייאמר, בשעה שמזדמן לאדם דבר נסיון ידע ויתבונן, כי אם יעמוד בגבורה לבלתי לכת אחר יצרו הרע יזכה עי"ז לטובה וברכה בלי גבול וסוף לו ולבניו ולדורות עולם, ואילו אם ישמע ליצה"ר יכול להפסיד לעצמו ולכל יוצאי חלציו...

לא. כך כתב הרב מבארניב בספרו 'חמרא טבא' (סוף פרשת תרומה) כי טבעת רומז על חודש אדר, כמבואר בספר ברית כהונת עולם, ומסוגל חודש הזה לעמת המסגרת להוציא ממסגר אסיר - כל חד וחד ממסגר שלו... עוד שם, ע"ד הנ"ל בשם ברית כהונת עולם, כי טבעת רומז לחודש אדר והנה אדר מזלו דגים אשר פרים ורבים ואין עין רע שולטת בהם (כפי' רש"י ז"ל בראשית מ"ח ט"ז בתיבת וידגו לרוב). ע"כ מסוגל חודש הזה לישועה בפקידת בנים חיים, והנה עקרה ר"ל נקראת מסגרת (על דרך הכתוב שמואל א א ה) וה' סגר רחמה, וכן היולדת בצער ר"ל נכלל מסגרת (עדה"כ איוב ג' י) כי לא סגר דלתי בטני, ורומז הכתוב לעמת המסגרת הנך שנים, האמור תהיין הטבעות הוא חודש אדר שבו עת צמיחת ישועה גם לאלו בבנים זרע של קימא כיר"א.

ישקו העדרים

ודאית את אחודי לפני לא ידאו' (לג בג).

סיפר המגיד הנודע פמ"מ הגה"ח רבי מנשה ישראל רייזמאן שליט"א מה שסיפר הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל ששמע מזקן אחד שהיה ילד ונער בעת שבנו את ביהכ"נ 'תפארת ישראל' הנקרא ר' ניסן בק שוהל בעיה"ק ירושלים - בעיר העתיקה, בשליחות הרה"ק מרוזין זי"ע ששלח את המעות וכל הנדרש לצורך הבניה (בפועל נבנה ע"י בנו הרה"ק מסא"ג זי"ע אחר פטירת אביו). והנה, בגמר הבניה הובא צייר מיוחד מחו"ל לצייר ולכייל את כתלי ביהכ"נ - כי לא רצו להשאיר את הכתלים חלקים ולבנים, ימים ושבועות עמל הצייר על ציוריו בעבודה קשה ומפרכת, כשבכל אותו העת נכנסו ויצאו הילדים בהיכל ביהכ"נ, והיו מתבוננים במעשי הצייר, המה ראו כן תמהו, כי לא ראו שום 'ציור' וכדו', רק איך שהצייר עומד שעות על גבי שעות ו'מלכלך' את הכתלים, מציין קו ארוך במקום אחד, ופסיק במקום אחר וכנגדם שלשה קוים קצרים... חצי עיגול בצד ימין וחצי ריבוע בצד שמאל וכנגדם מקשקש קשקושים בלתי מובנים... כאן שופך כמות נדיבה של צבע שחור ובצידו מכתים את הקיר בצבע זהוב, ומשם ממשיך לכותל השני והשלישי בצבעים שונים ומשונים... והיה מראה ביהכ"נ ככתוב בתורה - עקודים נקודים וברודים, ו'כל הנערים' עיקמו את האף, באשר לא הבינו מה 'מצאו' בו בצייר זה שהובא מחו"ל, והרי פארפאטשקען קירות ולקשקש ע"ג הכתלים אפשר גם ע"י הילדים שבכאן... וכי על זה חיכינו וציפינו, אולי היה עדיף להשאיר הכל לבן וחלק, וכך היה במשך כמה שבועות - הוא בשלו והם בשלהם - הוא צייר וקשקש והמה צחקו.

באחד הימים נענה הצייר הדגול, בעוד יומיים אגמור מלאכתי בעזהשי"ת, אמנם בימים הללו נצרך אנכי לשוב הדעת מופלג, אבקש להשאיר אותי בביהכ"נ לבדי - ללא כל הנערים המקפצים לי תחת הרגליים, ומסיחים את דעתי בכל עת ועונה. וכן עשו, ביהכ"נ ננעל על מסגר ובריה אין יוצא ואין בא.

ותכל כל המלאכה, אז נפתחו שערי ביהכ"נ לרווחה, קהל הקודש נכנסו פנימה, ולא ידעו את נפשם מרוב התפעלות מיופי הציור והכיול... כי באלו הימים עשה הצייר 'גמר מלאכה' - השלים קו אחד למשנהו והתאים צבע לצבע, ונגלה לעיניהם עצי פירות ואילנות מלבלבים בשילוב פרחים נאים וכו'... ועוד נופים משובבי נפש. אז הבינו שכל ה'תמיהות' שהיו תמהים היה רק כל עוד שלא הושלמה התמונה, אבל משהגיעה התמונה לשלימותה ראו שכל קו וקו הייתה לו מטרה ושליחות, סיבה וצורך, וכן מטרת כל צבע וצבע, יחדיו יהיו תמים, הכל משלימים זה את זה בשלימות נפלאה.

ובזה יש מקום להסביר את דברי חז"ל (ברכות י.) על הכתוב (שמואל א' ב ב) 'אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלוקינו', ואמרו 'מאי אין צור כאלוקינו - אין צייר כאלוקינו'. וידועה התמיהה וכי שבחו של הקב"ה שהוא צייר, ועפ"י האמור יתבאר היטב, כי הנה, מהלך לו האדם בעולמו של הקב"ה, והוא תמה בראותו איך שהקב"ה מנהיג עולמו, נותן לו מכה בענין זה, ושוב נפילה במקום אחר, חסרון בענין שלישי ומחסור נורא בענין נוסף, והוא תמה, על מה ולמה, מה מגיע לי... מה יעלה לי בסוף, וכיו"ב בתמיהות על הנעשה עם רעהו אם במחסור פרנסה, בריאות, נחת, שלום ושלוה וכו' וכו', כל אחד באשר הוא. אומרים לו, רבי יהודי, שמע היטב, הקב"ה הוא הוא ה'צייר', ומנהיג את העולם דוגמת צייר מומחה - כל מה שהינך רואה בעיניך אינו אלא 'חלק' מתמונה גדולה, הנח, ובעוד זמן, כאשר התמונה תגיע לשלימותה, תראה שאין 'כתמים' וקוים בלתי מובנים, אלא הכל קשור שזור ומחובר זה בזה, סוף דבר תבין כמה כל פרט ופרט (עם כל הקושי הכרוך בו) היה חלק חשוב ונכבד מתמונה גדולה ושלימה לטובתך ולהנאתך...